

6. Nechyporenko, K., 2013. Suchasni metody navchannya yak zasib realizatsiyi kompetentnisnoho pidkhodu v pochatkoviy osviti [Modern teaching methods as a means of implementing a competency approach in primary education]. Native school, 11, pp. 66-70.
7. Bibik, N. M. ed., 2017. Nova ukrayins'ka shkola: poradnyk dlya vchytelya [New Ukrainian School: Teacher's Guide]. Kiev: Publishing House "Pleiades" LLC.
8. Malafiyik, I.V. 2015. Dydaktyka novitn'oyi shkoly [Didactics of the newest school]. Kiev: Word.
9. Sukhomlyns'kyi, V. O. 1988. Sto porad uchytelyu [One hundred tips for the teacher]. Kiev: Soviet school.
10. Trukhan, I.O., 2018. Aktyvni formy roboty dlya pidvyshchennya motyvatsiyi uchniv na urotsi [Active forms of work to enhance student motivation at a lesson]. Pedagogical workshop, 7, pp. 7-9.
11. Yarosh, N., 2018. Hrupovi metody roboty na urokakh u pochatkoviy shkoli [Group work methods at elementary school lessons]. Elementary School, 6, pp.12-15.
12. Interaktyvni metody navchannya: klasyfikatsiya [Interactive Learning Methods: classification]. [online] Available at: <https://www.pedrada.com.ua/article/2316-interaktyvni-metody>.

В статті уточнена сутність понять «інтерактивне навчання», «модель інтерактивного навчання». Авторами акцентовано увагу на те, що інтерактивне навчання в поєднанні з традиційними методами навчання сприяє активізації пізнавальної діяльності молодших школярів, розвитку їх творчого мислення, формуванню ключових і предметних компетенцій.

Ключевые слова: інтерактивна навчання, «модель інтерактивного навчання», освітнє середовище, молодші школярі.

In the conditions of reforming modern primary education, a person-oriented approach to teaching younger students has been grounded, based on subject-subject interaction in the system of "teacher-child", creating optimal conditions for disclosure of individual opportunities and self-actualization of the individual of each student. In this regard, the education has faced with new challenges: the school must focus on creating the optimal conditions for the development of each child, not focus on learning, but to form students ability to comprehend independently the surrounding reality. This involves a restructuring of the learning process, the ultimate goal of which should be to maximize the disclosure of individual capabilities and the actual updating of the individual. Therefore, there is a need for the purposeful formation of such an educational environment, in which each student learns creatively, studies ways of practical application of them in everyday life and is an active participant in productive interaction with all subjects of the educational process. One of the ways to solve these problems is to simulate interactive learning at primary school. The article has clarified the sense of the conceptions of "interactive learning", "model of interactive learning". We have considered the features of simulation of the interactive educational environment of elementary school, and analyzed the structure of the interactive lesson, revealed its tasks and functions. The authors have pointed out that interactive learning in combination with traditional methods of learning contributes to the activation of cognitive activity of junior pupils, the development of their creative thinking, the formation of key and substantive competencies. Directly, the organization itself is interactive training involves modeling various life situations, joint problem solving based on the analysis of circumstances and the situation, the use of role-playing games. The article has substantiated that the effective means of modelling of interactive learning in primary school is the appropriate preparation of the future teacher of primary school. It is necessary to prepare a specialist with a certain system of personal, professional qualities, necessary knowledge, skills and abilities that will facilitate to the formation of the readiness of future primary school teachers to the usage of interactive learning technologies in professional activities. In our opinion, this is the main factor in the effectiveness of modelling of interactive learning in the conditions of initial schools, and as a result, the implementation of a competent approach in modern education.

Key words: interactive learning, the model of interactive learning, educational environment, junior schoolchildren.

УДК 159.94:373.2-0534(045)

DOI 10.31339/2413-3329-2019-1(9)-178-181

Черепаня Наталія Іванівна,
кандидат педагогічних наук, доцент,

Волошин Надія Петрівна,
старший викладач,

Русин Надія Михайлівна,
старший викладач,

Мукачівський державний університет, м.Мукачево

МОТОРНА СФЕРА ДОШКІЛЬНИКА ЯК ФАКТОР УСПІШНОГО РОЗВИТКУ ДИТИНИ

У статті представлено дослідження, присвячене вивченню впливу рівня включення в фізичну активність дошкільника на його уявлення про рухову сферу. Це пов'язане з тим, що вона представлена в житті дитини спеціальними заняттями. Вказана обставина сприяє мотивації дошкільнят до рухової активності і в кінцевому підсумку позитивно відбивається на розвитку їх моторної сфери, а також особистості в цілому.

Ключові слова: дошкільник, моторний розвиток, уявлення, рухова сфера.

Постановка проблеми. Життя - це система рухів. Усі процеси внутрішнього світу дитини (задоволення, здивування, зосередження, творчий пошук, і т.д.) можна виразити рухом. Одним із важливих завдань розвитку моторики є координація рухів цілісної системи тіла дитини і часткових систем координації рухів (рука - зір, зір - слух, рука - зір - слух, слух - мова та ін.), які сприяють встановленню зв'язків між вміннями бачити, чути, відчувати, рухатися, говорити. Моторика (лат. Motor - що приводить у рух) - рухова активність організму, його органів або систем (частин). Моторику ділять на велику і дрібну. Дрібна моторика - це сукупність скоординованих дій нервової, м'язової і кісткової

систем, часто в поєднанні із зоровою системою у виконанні дрібних і точних рухів кистями і пальцями рук і ніг. Під великою моторикою мається на увазі різноманітні рухи тіла, рук і ніг. Навіщо розвивати велику моторику? Для того, щоб дитина вмкла бігати і стрибати нарівні з однолітками і не нудьгувала на дитячому майданчику.

Здоров'я психологічне і фізичне тісно пов'язані між собою. Зміна одного стану обумовлює зміну і іншого. Тому особливу увагу слід звертати на баланс розвиваючих дитину заходів. Головним завданням, що визначає особливу значимість фізичного виховання як основи всебічного розвитку, є формування здорової, міцної,

загартованої, життєрадісної, ініціативної особистості дитини, яка добре володіє своїми рухами, любить займатися фізичними вправами, підготовлена до навчання у школі й до активної подальшої творчої діяльності. Особистість – це цілісна психологічна структура, що формується у процесі життя людини на основі засвоєння суспільних форм свідомості і поведінки. У ній виражається сила індивідуалізованих загальних прагнень, потреб і цілей, творчий початок, готовність і вміння створювати нове.

Педагогічна підтримка дитячої індивідуальності здійснюється через накопичення дитиною засобів і способів взаємодії зі світом, завдяки чому розширюються її можливості активно і творчо брати участь у цьому процесі, усвідомлюючи власний досвід і користуючись ним у різних видах діяльності.

Аналіз актуальних досліджень і публікацій. Аналіз значної кількості наукових досліджень дає підстави констатувати, що проблема фізичного виховання в дошкільному віці була і є предметом дослідження вчених різних галузей знань, зокрема: медико-біологічні та соціальні характеристики здоров'я і працездатності людини досліджено М. В. Антроповим, В. М. Зациорським, П. Ф. Лесгафтом, особливості індивідуального розвитку рухової функції – І. А. Аршавським, В. К. Бальсевич, Е. С. Вільчковським; сутність фізичного виховання дітей дошкільного віку – Є. А. Аркіним, А. І. Биковим, А. В. Кенеманом, М. Ю. Кистяковською, Т. І. Осокіною, О. А. Тимофєєвою, Е. Я. Степаненковою, Д. В. Хухлаєвою; психолого-педагогічні положення про сутність дитячої творчості як необхідної умови розвитку особистості було розкрито у роботах Л. С. Виготського, Н. А. Ветлугіна, В. В. Давидова, Т. С. Комарової, Н. Н. Палагіна, Н. П. Сакуліна [1, с.34].

Завдання, засоби й методи фізичного виховання вченими розглядаються комплексно і багатогранно. Вони спрямовані на те, щоб виховати здорових, загартованих дітей із гармонійною статуєю, належним рівнем розвитку рухів, фізичних і вольових якостей, розумової працездатності, тренуваності різних функціональних систем. Однак розгляд фізичного виховання лише як засобу оптимізації фізичного статусу дитини, що шкодить його соціально-психологічному розвитку, обмежує можливості цілісного розвитку особистості. Більшість авторів, як і раніше, пропагують проведення активної оздоровчої роботи серед дошкільнят. У процесі фізичного виховання дошкільнят домінує навчально-дисциплінарний підхід. Проведений аналіз із методики фізичного виховання в дошкільному закладі підтвердив недостатній рівень розробок з розвитку рухової творчості. Водночас існують науково-методичні публікації, в яких модель формування рухової активності містить організацію розвивального середовища та розвиваючої взаємодії дитини з дорослими й однолітками в парадигмі особистісно-орієнтованої дидактики (І. А. Большакова, Е. А. Колідзей, Г. П. Позднякова). Це дозволяє формувати суб'єктивну позицію дошкільника (інтерес до рухів, вибіркове ставлення до різних видів рухової діяльності, самостійність, творчість), оцінювати роль навчальних факторів у розвитку та становленні незалежної особистості. Однак, незважаючи на увагу дослідників до проблеми особистісного розвитку дитини в руховій діяльності, багато її напрямів залишаються недостатньо розробленими [2, с. 45].

Мета статті: вивчити, обґрунтувати значення витоків процесу усвідомленості дитиною процесу оволодіння рухами для розвитку моторної сфери та особистості в цілому.

Результати дослідження. Дошкільний вік – період первісного формування особистості, розвитку особистісних механізмів поведінки. Основна мета розвитку особистості – реалізація дитиною власного «Я», а також усвідомлення себе як соціального індивіда – успішно може вирішуватися у процесі занять фізичними вправами в дитячому садку. Рух, навіть найпростіший, дає поживу для дитячої фантазії, розвиває творчість, що є вищим компонентом у структурі особистості і являє собою одну з найбільш змістовних форм психічної активності дитини, яку вчені розглядають як універсальну здатність, що забезпечує успішне виконання різноманітних видів діяльності. Найважливіша

особливість творчості дошкільника – насиченість яскравими, позитивними емоціями, завдяки яким вона має велику притягальну силу і сприяє розвитку нових мотивів діяльності, формує евристичну особистість.

У нашому експериментальному дослідженні перевірялося припущення про те, що діти, які систематично відвідують спортивні секції, займаються ритмікою або в танцювальних гуртках, мають більш повні детальні уявлення про моторну сферу та її значення в житті людини. Вказана обставина може сприяти тому, що мотивація дітей до рухової активності буде вищою.

Важливим методом оцінювання уявлень дошкільнят є співбесіда (анкетування) за заздалегідь складеним планом. Поряд з цим ми додатково використовували цілеспрямоване спостереження за моторною сферою дошкільнят в рамках занять в дошкільному навчальному закладі і на спеціальних заняттях по ритміці і танцях.

Для вивчення уявлень дошкільнят була розроблена анкета. У неї ми включили питання на знання про рухову сферу і її значення в житті дитини, а також їх застосування в повсякденному житті (в сім'ї та дошкільному закладі). Разом з тим, частина питань була присвячена відношенню дитини до сфер соціальної активності людини, де представлена моторика.

Дослідження проводилося в дошкільних навчальних закладах м. Мукачево, в якому взяло участь сто дітей у віці 5-6 років. 50 дошкільнят – діти контрольної групи (КГ), які в дошкільному навчальному закладі відвідували заняття з фізкультури, брали участь в рухливих іграх, проте ні в садочку, ні вдома додатково не займалися спеціальним розвитком рухової сфери. Інші 50 дошкільнят експериментальної групи (ЕГ) поряд з традиційними заняттями з фізкультури в дошкільному навчальному закладі відвідували додатково з ініціативи батьків танцювальні гуртки, заняття по ритміці, спортивні секції.

Зміст програми занять з фізичного виховання дошкільної установи направлений на знайомство дітей з руховими вправами, танцювальними і спортивними рухами, на вироблення навичок пластичності, координованості рухів, чіткості їх виконання під музику, а також розвиток різноманітних якостей рухів. Іншими словами в рамках зазначених занять здійснюється цілеспрямоване формування моторної сфери дошкільнят і їх фізичного розвитку [6, 8].

У дошкільному віці засвоєння і наступне виконання рухів дитиною продовжує спиратися на механізм наслідування, коли повторюються рухи після показу дорослим [5, с.42]. Разом з тим, починає з'являтися інший механізм формування рухів через починення дорослим руху й етапів його виконання. У зазначеному процесі досягається усвідомлення дошкільником особливостей виконання руху. Нижче наведемо якісний і кількісний аналіз результатів анкетування дошкільнят.

1. Отримані в завданні відповіді показують, що поняття «рух» у старших дошкільників знаходиться в стадії формування. Відзначимо, що визначити поняття «рух» не можуть 24% дітей КГ і тільки 12% ЕГ. При цьому дітьми дається «буквальне» трактування поняття «Рух – це коли ми рухаємося» і воно характерне для 34% дітей КГ і 20% ЕГ. Усі решта дітей включали у свою відповідь перерахування окремих рухів людини. Для дошкільнят були виділені типові відповіді «бігаємо, стрибаємо і т.д.» (36%), катаємося на велосипеді (6%) і т.д.

Було виявлено, що для дітей ЕГ варіації названих рухів набагато ширша. Поряд із елементарними проявами моторної активності: ходимо, робимо кроки, вони виділили рухи руками, ногами, головою, нахили, повороти і т.д. (70%). Відзначимо, що 18% дітей розрізняють рух людини і машин. Разом з тим, в ЕГ групі декілька дошкільнят відзначили фундаментальна роль рухів в житті людини - «не можемо жити без руху».

Аналіз наведених відповідей показує, що дошкільнята мають елементарні знання про рухи, але для ЕГ в порівнянні з КГ вони є більш детальними (відповідно 11 і 4 варіантів відповідей). Це пов'язано, перш за все, з тим, що діти за словесною інструкцією і на основі показу дорослого в рамках занять засвоюють різні рухи і уявлення про них. У їх життєдіяльності дітей ЕГ моторна сфера

представлена досить широко, і вона стає об'єктом усвідомлення дитини. Однак зазначимо, що для старших дошкільнят характерні тільки початкові стадії формування поняття «рух», коли вони здатні тільки конкретизувати його і перерахувати основні рухи людини.

2. Значення рухів в житті людини оцінено дошкільнятами наступним чином. Половина дітей (48%) відповіли на питання буквально «Рухи потрібні, щоб грати або рухатися», в той час як більш складну відповідь сформулювали тільки 20% дошкільнят. Так, для останніх характерна велика варіація відповідей: робити щось, працювати, щоб ходити, бігати, стрибати, не зможемо жити без них, щоб циркулювала кров, робити заняття, (виділені варіанти зустрічаються в обох вибірках). 3% дітей не змогли відповісти на поставлене запитання.

3. Дітям пропонувалося запитання: «Чи роблять вони ранкову гімнастику вдома?». Відповіді розподілилися наступним чином: не роблять гімнастику 48% дітей КГ і 44% ЕГ, роблять вдома гімнастику тільки 26% дітей із двох груп. Решта дошкільнят відзначили, що іноді займаються фізкультурою або виділили те, що роблять окремі вправи або рухи. Наприклад, «кручу обруч, граю на вулиці, ходимо з бабусею по сходах, це теж гімнастика і т.д.».

4. На питання про наявність труднощів при виконанні рухів діти відповіли наступним чином: немає труднощів у 30% дітей КГ та у 50% випробовуваних ЕГ. По 12% дітей в досліджуваних групах не знають, чи є у них труднощі чи ні, тобто їх уявлення мають дифузний характер. В інших відповідях випробовувані перераховують окремі дії, в яких є труднощі: піднімати важке, сісти на шпагат, присідати, робити ножиці, робити колесо, махати руками, стояти на одній нозі, перескочити через стілець, відповідно 36% дітей КГ і 38% ЕГ. 24% КГ мають труднощі, але не конкретизували їх суть. Узагальнюючи отримані відповіді, можна констатувати, що не всі діти зустрічаються з труднощами при реалізації рухів, це пов'язано з етапом їх активного засвоєння.

5. Порівнюючи відповіді про знання старшими дошкільнятами рухових ігор та участі в них, відзначимо, що 52% КГ і 74% ЕГ дітей відзначають хованки і лови, ігри в м'яч, теніс і т.п. показники варіативності відповідей в ЕГ вище в порівнянні з даними КГ.

Разом з тим відзначимо, що дошкільнята, відповідаючи на зазначене питання, перераховують роліві ігри. Цей факт вказує на особливу їх актуальність для даного етапу розвитку дитини: 48% дітей КГ грають в дочки-матері, машинки, солдатиків які актуальні для розвитку дітей. Серед дошкільнят ЕГ 26% грають в машинки і солдатиків, конструктор і іграшки. Дані результати показують, що діти старшої групи мало розрізняють види ігрової активності, що узгоджується з даними Е.О.Смирнова про скорочення ігрової діяльності у сучасних дошкільнят [7, с.56].

6. На знання про спорт та участі в спортивних іграх отримані наступні результати. 24% дітей КГ і тільки 6% випробовуваних ЕГ відповіли, що не знають спортивних ігор. Разом з тим, ті діти, які знають спортивні ігри, виділили в якості найвідоміших біг і футбол (26% по ЕГ і 12% по КГ). Поряд із зазначеними видами 12% дітей ЕГ назвали тхеквондо, хованки, бадмінтон, а також бокс, віджимання, піднімання штанги, (по 6% випробовуваних ЕГ). Діти КГ виділили: лови, велосипед, віджимання, «катання м'яча», танці (по 6%). Як і в попередніх завданнях, ширші уявлення про спортивні ігри мають діти в ЕГ.

7. Оцінюючи відповіді дітей КГ та ЕГ з питання про ставлення до спорту в рамках сім'ї, у випробовуваних не виявлено суттєвих відмінностей. У якості важливого показника було виділено, що ставлення в сім'ї до спорту має детермінуючий вплив, на уявлення дитини про спорт і заняття ним. Проілюструємо отримані дані: в 54% сімей у дітей КГ і відповідно 56% ЕГ ніхто з членів сім'ї не займається спортом. Разом з тим, близько 20% дітей зазначили, що батько займається: підняттям гирі і важких предметів або грає в футбол. Поряд з цим, відповідно у 12% дітей КГ і 19% дошкільнят ЕГ старші брати займаються спортом.

Подібна ситуація безпосередньо впливає на заняття спортом самих дітей. Відзначимо, що третина дітей, як КГ, так і ЕГ

відповіли, що не займаються спортом (відповідно, 36% і 30%). Для інших дітей також не характерні систематичні заняття фізкультурою поза дошкільним навчальним закладом. Дошкільнята перераховували те, яку рухову активність вони здійснюють: роблять гімнастику вранці, бігають, стрибають, перекидаються, катаються на велосипеді, «гойдаються», грають в футбол. Лише одна дитина з усіх опитаних випробовуваних відвідує систематично секцію тхеквондо.

8. Отримані вище дані були підтверджені відповідями на формальне питання, яке містить інформацію про інтерес до спорту в рамках сім'ї: «Дивишся ти спортивні передачі?». Судячи з відповідей, не виявлено відмінностей між кількісними і якісними показниками у дітей ЕГ і КГ. Половина дітей як КГ (48%), так і ЕГ (50%) не дивляться такі передачі і лише 30% дивляться футбол, теніс, бокс, баскетбол, атлетику і т.д. Більшість дітей відповіли, що дивляться мультфільми.

9. На запитання «Чи подобаються тобі танці і чому?» Були отримані наступні результати. Для всіх дітей ЕГ (100%) характерне позитивне ставлення та інтерес до занять ритмікою і танцями, а також більш детально аргументація свого ставлення (навчуся танцювати, батьки раді, подобається слухати музику, треба займатися чимось, стане в нагоді в школі). У той час як 66% дітей КГ відзначили, що їм подобається танцювати (аргументація вибору носила спрощений характер: цікаво, подобається і лише одна дитина зазначила, що танці дають радість). Більше третини всіх дітей КГ (30%) відповіли, що танцювати не подобається зовсім або не дуже подобається, їм нудно. Отримані результати показують, що систематичні заняття танцями і ритмікою у дітей ЕГ, з одного боку, позитивно впливають на мотивацію дитини до рухової активності, а з іншого, формують їх моторні здібності в цій сфері.

10. Далі дітям пропонувалося самим оцінити їх вміння танцювати. Результати розподілилися наступним чином: 86% дітей ЕГ відповіли «Так» (вміють танцювати) і 14% дошкільнят, що тільки вчаться, трохи вміють і розучують рухи. Для дітей КГ 66% - вміють танцювати і 44% відповіли, що не вміють. Відзначимо, що результати дітей ЕГ спираються на їх реальні досягнення в засвоєнні танцювальних рухів. Разом з тим, що стосується факту високої самооцінки у дітей КГ, це може бути пов'язане з віковими особливостями розвитку даної характеристики формуючої особистості.

11. Для виявлення знань про назву танців дітям було поставлено відповідне запитання та отримані наступні результати. У КГ 25% всіх дошкільнят не знають назви танців, а серед дітей ЕГ таких всього 18%. Так, діти говорили: «Я знаю танці, але забув, як вони називаються». Відзначимо, що дошкільнята ЕГ перераховували більшу кількість танців і їх відповіді носили конкретний характер, тобто називалися танці, які вони вчать на заняттях в гуртках: вальс, танго, ча-ча-ча, джінгал бенс і т.п. У КГ діти назвали балет (18%), вальс (12%), танго, чунга-чанга, спортивні (по 6%).

12. Поряд з питанням про оцінку свого вміння танцювати, дітям пропонувалося оцінити «Хто кращий танцюрист в групі?», тобто вміння інших дітей. Труднощі у визначенні кращого танцюриста групи були у 12% КГ і 10% ЕГ, себе, відповідно, обрали 12% КГ і 14% ЕГ. В ЕГ більш половини дітей назвали дівчинку, яка і, на думку педагогів найбільш здібна, в КГ такої одноставності немає, та й заняття танцями, у цих дітей не несуть систематичного характеру. Відзначимо, що отримані відповіді вказують, що участь в спеціальних заняттях, поряд з розвитком моторної сфери, сприяє формуванню особистісних і комунікативних характеристик у старших дошкільників: оцінка себе і інших, взаємодія з партнером і т.п.

13. Наостанок дітям було запропоновано відповісти на питання «Що таке ритміка?». 94% дітей КГ не знають, що таке ритміка і лише одна дитина відповіла, що ходила раніше на ритміку в іншому закладі дошкільної освіти. Інші результати отримані в ЕГ: 88% дошкільнят займаються ритмікою і танцями і позитивно ставляться до цих занять. Діти відзначили, що вони навчаються рухатися під музику, роблять вправи і фігури, танцюють і все це потрібно для здоров'я.

Висновки і перспективи подальших досліджень.

Отримані кількісні і якісні результати анкетування та додаткового спостереження підтвердили наше припущення. Найбільші відмінності в уявленнях про моторну сферу отримані в дітей ЕГ і КГ про знання у них і відношенню дітей до занять спортом, ритмікою і танцями. Старші дошкільнята, які систематично займаються ритмікою в танцювальних або спортивних гуртках, мають більш широкі, повні та детальні уявлення про моторну сферу та її значенні в житті людини, що спирається на те, що вона представлена в життєдіяльності та активності дитини в спеціальних заняттях. Ця обставина сприяє тому, що їх мотивація до рухової активності вище і в кінцевому підсумку позитивно відбивається на формуванні їх моторної сфери, а також особистості в цілому.

Разом з тим, діти не можуть досить повно аргументувати позитивне ставлення до таких занять. Отримані відповіді

дошкільнят свідчать про те, що в рамках сім'ї та з боку батьків немає особливої уваги до розвитку моторної сфери їхніх дітей, часто правильний спосіб життя не культивується і спеціально не прививається. Відзначимо, що становлення моторної сфери тісно пов'язане з мовленнєвим розвитком дитини. Значення мови в розвитку рухової сфери дошкільника незаперечне. Спочатку мова є засобом (словесні інструкції), за допомогою якого дорослі пояснюють способи і етапи виконання рухів, а потім у ході подальшого розвитку відбувається і досягається усвідомлення дошкільником особливостей виконання руху в контексті формування внутрішнього плану дії. Зазначимо, що змінюється функціональне значення «мовної інструкції» для дошкільника, спочатку вона супроводжує показ і виконання дії, а потім організовує та передбачає її виконання.

Список використаних джерел

1. Вільчковський Е. С. Теорія та методика фізичного виховання дітей дошкільного віку : навч. посіб. / Е. С. Вільчковський, О. І. Курок. – Суми : Університетська книга, 2004. – 427 с.
2. Дмитренко Т.І. Руховий режим у дитячому садку / Т.І. Дмитренко. – К.: Радянська школа, 1980. – 96 с.
3. Кудрявцев В. Физическая культура и развитие здоровья ребенка / В. Кудрявцев // Дошкольное воспитание. – 2004. – № 1-3.
4. Кудрявцев В. Физическая культура и развитие здоровья ребенка / В. Кудрявцев // Дошкольное воспитание. – 2004. – № 5.
5. Полтавцева Н. О программе знаний физической культуры для дошкольников / Н. Полтавцева // Дошкольное воспитание. – 1997. – № 5.
6. Прищепа С. Как продиагностировать физическую подготовленность дошкольника / С. Прищепа, Н. Попкова // Дошкольное воспитание. – 2004. – № 1.
7. Рунова М.А. Дошкольное учреждение: оптимизация режима двигательной активности / М.А. Рунова // Дошкольное воспитание. – 1998. – № 6. – С. 81–85.
8. Смирнова Е.О. Дошкольник в современном мире / Е.О. Смирнова. – М.: Дрофа, 2006.
9. Шебеко В.Н. Теория и методика физического воспитания детей дошкольного возраста: учеб. пособие / В.Н. Шебеко. – Минск: Высшая школа, 2010. – 288 с.

References

1. Vil'chkovs'kyu, E. S. and Kurok, O. I. 2004. *Teoriya ta metodyka fizychnoho vykhovannya ditey doshkil'noho viku* [Theory and methods of physical education of preschool children]. Sumy: University Book.
2. Dmytrenko, T.I. 1980. *Rukhovyy rezhym u dytyachomu sadku* [Motional regime in kindergarten]. Kiev: Soviet school.
3. Kudryavtsev, V., 2004. *Fyzycheskaya kul'tura y razvytye zdorov'ya rebenka* [Physical culture and development of child health]. *Preschool education*, 1–3.
4. Kudryavtsev, V., 2004. *Fyzycheskaya kul'tura y razvytye zdorov'ya rebenka* [Physical culture and development of child health]. *Preschool education*, 5.
5. Poltavtseva, N., 1997. *O prohramme znanyu fyzycheskoy kul'tury dlya doshkol'nykov* [About the program of knowledge of physical culture for preschoolers]. *Preschool education*, 5.
6. Pryshchepa, S., Popkova N., 2004. *Kak prodyahnostyrovat' fyzycheskuyu podgotovlennost' doshkol'nyka* [How to diagnose a preschooler's physical preparation]. *Preschool education*, 1.
7. Runova, M.A., 1998. *Doshkol'noe uchrezhdenye: optymyzatsyya rezhyma dvyhatel'noy aktyvnosti* [Preschool: optimization of the regime of physical activity]. *Preschool education*, 6, pp. 81–85.
8. Smyrnova, E.O. 2006. *Doshkol'nyk v sovremennom myre* [Preschooler in the modern world]. Moscow: Bustard.
9. Shebeko, V.N. 2010. *Teoriya y metodyka fyzycheskoho vospityaniya detey doshkol'noho vozrasta* [Theory and methods of physical education of preschool children]. Minsk: High School.

В статті представлено дослідження, присвячене вивченню впливу рівня включеності в фізичну активність дошкільника на його уявлення про моторну сферу. Зазначене обставина сприяє мотивації дошкільників до моторної активності, і в кінцевому підсумку позитивно відбивається на розвитку їх моторної сфери, а також особистості в цілому.

Ключевые слова: дошкільник, моторне розвиток, уявлення

The article is devoted to the study of the influence of the level of inclusion in the physical activity of the preschooler on his idea of the motor sphere. This is due to the fact that it is represented in the child's life by special classes. The specified circumstance promotes the motivation of preschoolers for motor activity, and ultimately positively affects the development of their motor sphere, as well as the person as a whole. One of the important tasks of motility development is the coordination of movements of the whole system of the body of the child and the private systems of coordination of movements (hand - vision, vision - hearing, hand - vision - hearing, hearing - speech, etc.) that facilitate the establishment of relationships between skills to see, to hear, to feel, to move, to speak. The main task that determines the special significance of physical education as a basis for comprehensive development is the formation of a healthy, strong, hardened, cheerful, initiative personality of a child who has a good command of his movements, likes to practice physical activity, is prepared for school education and is actively pursuing further creative activity. An important method of assessing the views of preschoolers is an interview (questionnaire) based on a pre-planned plan. Taking into consideration this aspect, we additionally have used targeted monitoring of the motor field of preschoolers as part of classes in preschool establishments and at special classes in rhythm and dance. Personality is an integral formed psychological structure in the process of human life on the basis of assimilation of social forms of consciousness and behavior. It expresses the power of individualized common aspirations, needs and goals, creative beginning, willingness and ability to create a new one.

Key words: preschooler, motor development, representation, motor field.